

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

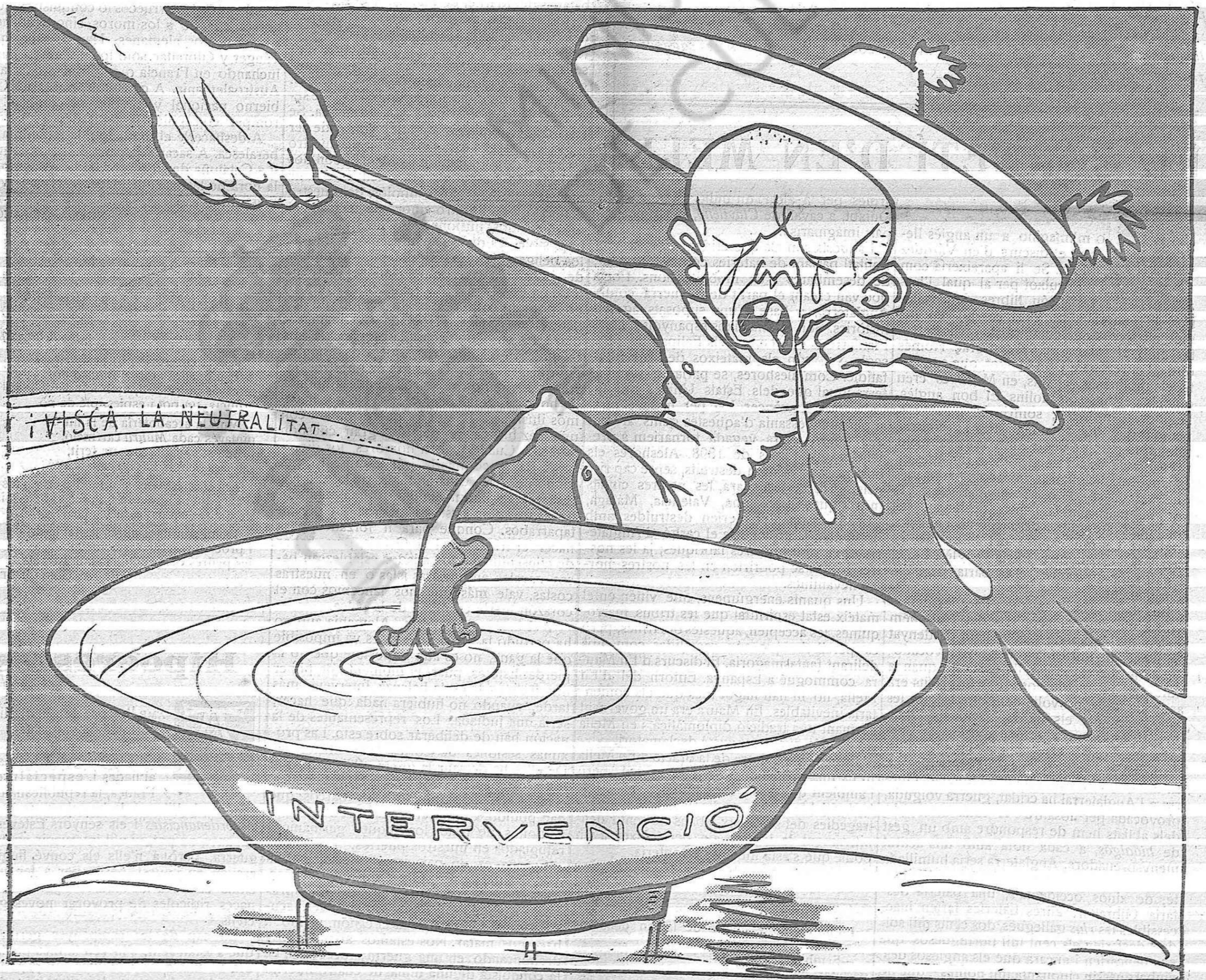
AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
TELÉFONO 4115 — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

L'HORROR A L'AIGUA

—No!... no!!... no!!!...

22 DE SETEMBRE DE 1916

XXI ANIVERSARI DE LA MORT

DE

Ignocent López Bernagosi

LA CAMPANA DE GRACIA

dedica aquest record a son inol·lidable fundador

La carlinada

«Abaix la guerra!», criden els jaumins. Però si se'ls pregunta: «I la guerra civil?», aleshores, entusiasms, criden: «Viscal!»

Els jaumins, posats a fer de pacifistes, no estan en caràcter. Aqueixos pacifistes de Browning no convencen gens. Es veu que la seva pau és una «pau armada». Tant és així, que El Correo Español, en un entrefilet completament boche, afirma que qui no posseeixi una bona pistola Browning o un bon fusell, és un home menys important que un diputat de la majoria. (El xisto és un poc trist...) I un orador jaumi fogós ha recomanat que les dones del partit, i sobre tot les anomenades «Margarides», estiguin preparades a posar-se el braçal de la Creu Roja per a auxiliar als requetés caiguts en el camp de l'honor. Tot això no són més que paraules. Però ja és prou que unes tals paraules s'arribin a pronunciar.

Volien estalviar (?) la sang espanyola els carlins al servei d'Alemanya! ¡Quina llàstima que no haguessin pensat en estalviar-la abans de provocar les tres sagnants guerres civils del segle passat!

EL CORNETÍ D'EN MELLA

o m'imagino a un anglès llegint el discurs d'en Vázquez Mella. Se li apareixeria com un bruixot per al qual l'història són llibres de cavalleries, la geografia no existeix i no veu pel món altra cosa que enemics als quals derrotar amb el sol esforç del seu braç. Només que a l'enrevés de Don Quixot, que convertia els molins en gegants, en Mella es creu que els gegants són molins. El bon anglès, llegidor d'en Mella, somriuria, indulgent, pensant que l'Espanya fantàstica i arbitrària, que no té res que veure amb Europa, havia prè una derivació bèl·lica. Es a dir, que un espanyol tradicionalista no podia parlar més que a la faïsa d'En Mella, apareixent a la vora del mar, alta la llança, declamant les enfàtiques arengues, desafiant als cuiracats anglesos. Un nou capítol pel llibre de les cavalleries espanyoles—diria l'anglès. I si el llegidor fós un francès, el trobaria «rigoló», senzillament.

Ens hem passat anys i ja dècades demanant triple clau pel sepulcre del Cid, hem maleït la Marxa de Cádiz, hem desdenyat les planes de l'història d'Espanya evocadores de les haçanyes cavalleresques, i quan la hora de les meditacions i dels profits era arribada, de cop i volta hem obert totes les caixes de tots els herois nacionals i han creuat per Espanya gesticuladores les ombres dels reis i els capitans. Fins les d'En Daoiz i Velarde, han aparegut reptadores!... El discurs d'En Mella ha fet el miracle. Guerra a l'Anglaterra! ha cridat, guerra volguda, provocada per nosaltres. A cada aclamació dels aliats hem de respondre amb un gest de hidalgos, a cada nota amb una actitud menyspreuadora. Anglaterra seria humiliada i si persistia en sacudir la nostra vida interte, de xinos occidentals, una bateria desfaría Gibraltar, altres bateries farien inaccessibles les rias gallegues, dos cents mil soldats desfarían als cent mil portuguesos que ens llençarien i encara que els anglesos des embarquessin cinquanta mil homes—que no podrien desembarcar perquè Anglaterra necessitaria per a la seva custòdia de trenta cuiracats que no té— a Espanya hi han prou

armes per a alçar un milió d'homes. Don Quixot, a cavall de Clavileño, corre pels espais imaginaris...

I aquests són els que criden: visca la neutralitat! parlant de bateries contra Gibraltar, de desembarcs i de mobilitzacions. Poc a poc van creant el partit de la guerra contra Anglaterra, a base d'uns suposats agravis històrics. Són els mateixos espanyols il·lusos i fanfarrons del temps dels Felips i de tot el segle XIX, són els mateixos de l'any 1898, fatídic. Com aleshores, se parla de l'Anglaterra igual que dels Estats Units, com un poble fàcil de vèncer. I si per malaventura, si per una vessania d'aquestes gents arribés una guerra, altra vegada tornariem a presenciar els dolors de 1898. Aleshores els nostres barcos foren destruïts, sense cap risc pels nordamericans; ara, les nostres ciutats més riques, Barcelona, València, Màlaga, Coruña, Santander, serien destruïdes amb impunitat; ja no vindria el carbó d'Anglaterra, per a les nostres fàbriques; ja les nostres fruites se podririen en les nostres hortes llevantines.

Uns quants energúmens, que viuen en el mateix estat espiritual que les tribus marroquines, les accepten, aquestes doctrines, però es percibeix que són recollides com una delirant fantasmagoria. El discurs d'En Maura commogué a Espanya. Entorn del d'En Mella, no hi han hagut més que els comentaris inevitables. En Maura era un governant afirmant una tradició diplomàtica, i en Mella no és més que un requeté declamatori.

Es clar que darrera de la oració d'En Mella hi ha una probabilitat de guerra civil, però l'ambient que s'està formant comença a fer-la desitjable. La discòrdia, la repetició de les tragedies del segle XIX, abans de sentir definitivament la tristesa de pertènixer a un poble que s'està morint de tonteria.

PARADOXA

En un casino es parla de la tan debatuda qüestió social.

—Sembla mental... De modo que tu no ets partidari de les 8 hores?

—Ah, no! jo no.

—I per què?

—Perquè jo no'n treballo sino set...llor

INTERVENIR O MORIR

SENTIMOS que Maura se haya declarado, aunque con disimulo, intervencionista, porque el Mallorquín es un imbecil y un mal hombre, y deshonra y desacredita las causas que abraza. Pero no somos nosotros quienes vamos hacia la montaña, sino la montaña quien viene hacia nosotros. Distingamos, sin embargo. Acuarelas, no. La guerra, sí. Caza de conejos, no. Caza de «boches» y turcos, sí.

Yo soy intervencionista desde que los tudescos invadieron a Bélgica. Creo que el primero que ha gritado en España gratuitamente ¡viva la guerra! he sido yo. Posteriormente, mi ardor bélico ha disminuído algo, pero aun me quedan fuerzas y fe para lanzar, como hace dos años, el grito de ¡viva la guerra!

Y entiendo que yo no soy uno de esos frescos que son partidarios de la intervención, porque están seguros de que a ellos no les ha de tocar coger el chopo. Esos capitanes Araña, por altos que estén, deben callarse. Sobre la guerra hemos de opinar, en pro o en contra, los que la hemos de hacer: El destino de España, de la raza latina y de la humanidad, está en nuestras manos. Juventud, reflexiona.

No se trata ahora de sacarle las castañas del fuego a Inglaterra, que para nada nos necesita. No se trata de socorrer y de salvar a Francia, que sin nuestra ayuda ha inmobilizado al gigante filisteo y le ha ganado las batallas del Marne, de Flandes y de Verdún. A los peludos de Joffre, a los vencedores del Somme, de la Champaña y del Iser no les servimos nosotros ni para asistentes. No se trata de vengar a Servia y a Bélgica, aunque ésta fuera labor bien digna de héroes. No se trata de imitaciones simiescas y de seguir a Italia, a Portugal y a Rumania. Se trata de ser o no ser; de intervenir o de ser intervenidos, de saber si el león de nuestro escudo y don Quijote de la Mancha son dos fanfarronadas españolas, dos delirios de una mente enferma, o los símbolos de nuestro denuedo y de nuestro amor a la justicia. No nos hagamos ilusiones. La neutralidad es imposible. El día que estorbemos a uno de los beligerantes, de un puntapié nos quitará de en medio. La humanidad se lo juega todo en esta lucha. Las generaciones futuras no podrán comprender la actitud de los neutrales. A Suiza, a Holanda y a Dinamarca quizá les sirva de excusa la escasez de sus medios. Pero nosotros, que nos estamos enriqueciendo con la sangre de nuestros heroicos hermanos, nosotros, veinte millones de hombres ¿qué alegaremos? No nos hagamos ilusiones. La guerra no terminará con una paz blanca, no dejará la gran cuestión indecisa. Cuando falten hombres, los directores de la contienda irán a buscarlos al fondo del Asia, echarán mano de las últimas reservas de la humanidad. Al final tendrán que intervenir hasta los negros que llevan taparrabos. Conque para ir forzados, para hacer el triste papel de Grecia, para haber de consentir que los aliados establezcan bases navales en nuestras islas o en nuestras costas, vale más que nos lancemos con el corazón fuerte en mitad de la pelea.

Y el momento es este. Alemania aun no ha perdido la guerra. Y si es ya imposible que la gane, no es aun imposible que no la pierda. Este es, pues, el momento de poner nuestra espada en la balanza. Intervenir más tarde, cuando no hubiera nada que hacer, sería una judiada. Los representantes de la nación han de deliberar sobre esto. Las próximas sesiones de Cortes serán históricas. De ellas ha de salir la guerra. Virtualmente los alemanes han roto ya las hostilidades, echándonos a pique todos los barcos que han podido. Contestémosles nosotros incautándonos de todos los buques germánicos refugiados en nuestros puertos.

Espanya es un país irreal, inexistente. Es una nación de pesadilla. Como Brobdígnac, como Liliput. Sólo podemos dar la impresión de que no somos un cadáver, acudiendo a donde truena el cañón, yendo a hacernos matar. Nos estamos arruinando y deshonrando en una guerra indecorosa, en la conquista de una mina, de cuatro huertos de pigos, y rehusamos meternos en una aventura grandiosa, que aunque nos empo-

breciera y nos desangrara, había de fortificarlos espiritualmente, había de adquirirnos respetos y cubrimos de gloria?

¿Las madres? Muy señoras nuestras. Yo también tengo madre. A mí no me han parido las ranas. Pero, ahora, mi madre es la Francia invadida, la Bélgica pateada, la Servia deshauciada, la humanidad y la justicia atropelladas y escarnecidas. ¿Las madres? No es hora de mentarlas. Ya las llamaréis cuando hagan falta para enterrarnos o para abrazarnos y ayudarnos a andar cuando volvamos sin brazos y sin piernas del frente de batalla.

¿Los obreros? Por antimilitarismo y por pacifismo soy yo partidario de la guerra. Hoy no hay en España nada más revolucionario que ser intervencionista. Pero los obreros no quieren la revolución, a pesar de que los estamos excitando continuamente a ella. Los obreros no quieren tampoco la guerra. Pues entonces ¿qué quieren los obreros? Que los dejen tranquilos. El obrero ya está bien. El en la fábrica, la mujer en el hospital, la hija en el prostíbulo, el hijo en la cárcel. ¡Y esas plumas asalariadas aun pretenden arreglar esto! El mundo va bien. ¿Para qué tocarlo? ¿Para qué luchar?

¡Abajo la neutralidad! Yo no puedo permanecer neutral delante de nada, delante de nadie. Para todo tengo odio o amor. Neutralidad es sinónimo de cobardía, de egoísmo, de insensibilidad. Nos domina la Musa temblorosa del miedo, la décima Musa que ha descubierto Mella. Enviemos a esa Musa a hacer calceta. Es necesario romper la cómoda silla de la neutralidad. Es necesario dar responsabilidad y solvencia a la firma de España. Es necesario reivindicar el nombre español. Los amigos del *do ut des* han de saber que a Marruecos lo conquistaremos, no sometiendo a los moros, sino ayudando a vencer a los alemanes. Han de saber que Tánger y Gibraltar sólo los podemos ganar luchando en Francia o en Oriente contra la Austroalemania. A constituir, pues, un Gobierno nacional y a volar al combate. A romper en seguida la neutralidad.

A deshacerle el tinglado a la farándula liberal. A sacar a España de su marasmo y a Cataluña de su torpor. Esta es también la hora de las nacionalidades esclavas. ¡Viva la guerra, viva!

ANGEL SAMBLANCAT

L'HAS DINYADA

A un requeté

Temps enrera al mirar esfereït les cantonades amb el Maura no! cercaves un pinzell, amb foll delit, brutícia, un pot i espies, plé de pó.

Amb la arcaboteria de la nit pintaves cada Maura carrincló, i cada si agegut, com un ferit, sagnant betúm, farcint cada cantó.

Ara et fa rabia el sí que tu escrigueres d'ençà que En Maura ha prè el determini de dir ses simpaties pels aliats,

I avui són unes altres tes fal·leres, i proclamen el teu irraciocini les pedres dels cantons emmascarats.

A. COSTA I SENDRA.

Hipocresies

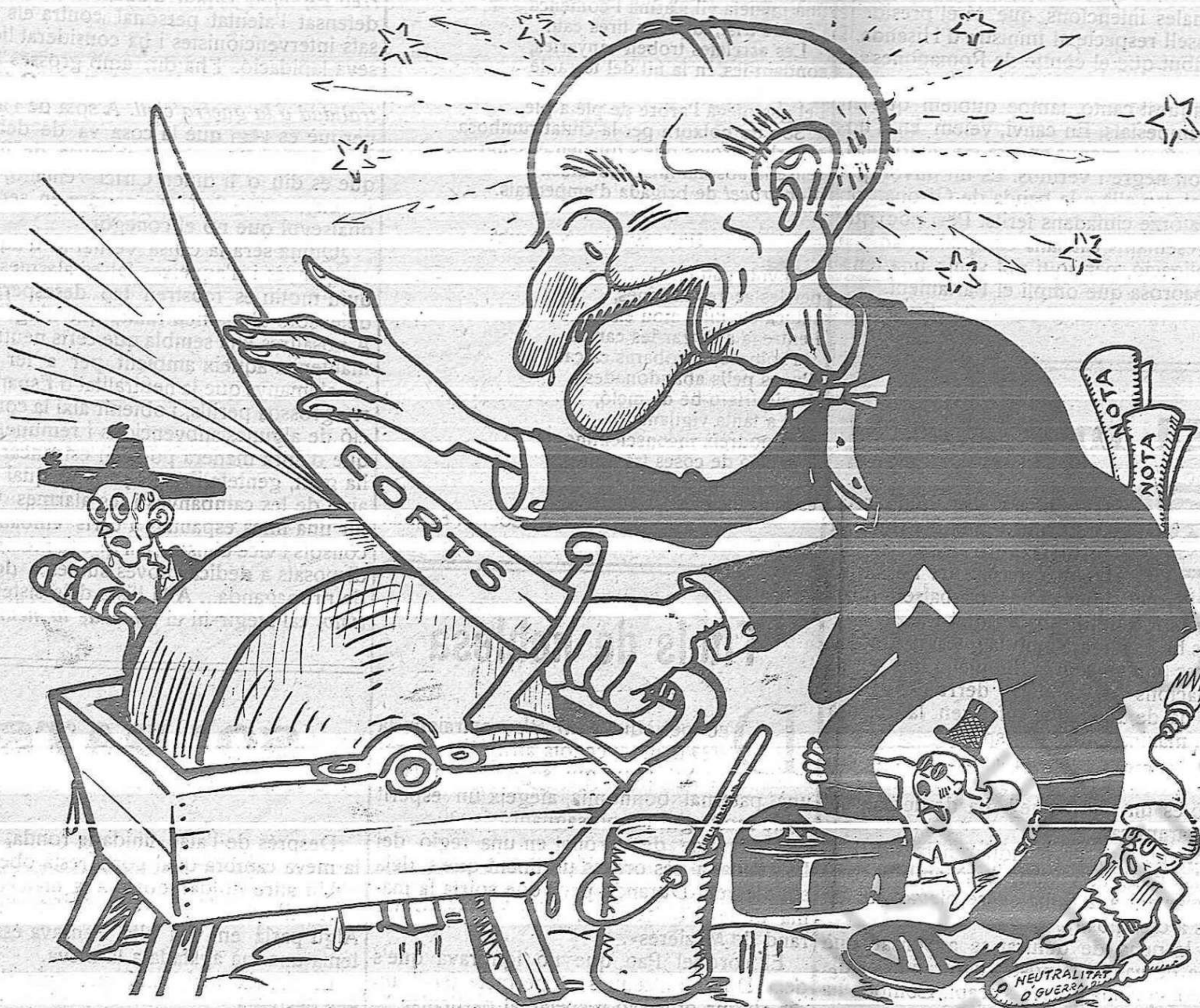

AMB l'escusa de la neutralitat els germanòfils aprofiten l'ocasió per a desfogar els seus odis salvatges a les nacions aliades i, especialment, a França, la republicana i a Anglaterra, la lliberal. Ja ho saben els jaumins, els ordenancistes i els senyors Esteves, que Espanya no pot, ni vol intervenir en aquesta guerra, però a n'ells els convé fingir que creuen en aquest perill per a fer invocacions cursis a las madres españolas i menaces ridícoles de provocar noves guerres civils.

En cap de les campanyes germanòfiles que s'estàn fent, s'hi veu la més petita sombra de sinceritat. Les unes són pagades pels consulats alemanys, les altres són dictades per l'odi a la llibertat, les més són filles

Quin esmolet!

— Roda, noi roda, que com que jo sóc molt trempat, vui que les meves eines també estiguin ben trempades.

d'una pose imperialista i totes pateixen d'una absurda inconsciència.

En els interessos de la patria no hi ha ningú que hi pensi. Quan després de la victòria dels aliats, vingui l'hora de recollir cada hu el fruit del seu esforç o de purgar la culpa de les seves covardies, els germanòfils d'avui comprendran el mal que hauràn fet a Espanya amb la seva hipòcrita defensa d'una falsa neutralitat.

Es necessari posar ben bé de relleu, que són els imbecils admiradors del Kaiser, els que posen en perill la nostra neutralitat amb les seves baladronades de recobrar Gibraltar, d'anexionar-nos Portugal i de menassar a França; és precís remarcar que les estupideses dels germanòfils podem pagar-les ben cares el dia de la pau quan, després d'haver-nos xuclat els homes i els diners totes les nacions aliades, barrin el pas als nostres productes manufacturats i ens facin pagar a preu d'or les primeres materies que ens són imprescindibles, deixant-nos forçosament isolats en aquest recó d'Europa, com a just càstic al nostre voluntari isolament actual. De la possible guerra d'avui i de la segura fam de demà, ne seràn solament responsables aquests baladres que volen disfreçar la seva rabiosa germanofília amb la careta de una suïcida neutralitat.

Enhorabona, i fóra encare discutible, que no posem la nostra sang en la balança d'aquesta guerra, però per simpatia i per interès deuria Espanya ajudar a les nacions d'Europa, que lluiten per la llibertat del món, donant-los l'apoi material possible per a que conseguissin, com més aviat millor, el triomf definitiu sobre els imperis centrals, acabant aixís amb la guerra actual i fent-les impossibles per a l'avenir.

JEPH DE JESPU

VUITS-I-NOUS

Diu gent benèta— quatre toca-sòns que tot s'ho empassen— que, per a els caixals, quan bò i se'ns corquen, un pegat de cal, fa tant efecte com resà a sant Pons. Diu que els preceptes, de guardar són bons; que creus i estampes van molt bé peis mais;

l que—i no s'erra— quan hi han temporals, la pluja és aigua i lo demés són trons. I aixís del llibre de la vida escull, quan ja no en resta per llegir ni un full i l'home es troba decandit i vell, que el mal de ruc, encàr que és de perill, per a combatre'l hi hà un remei senzill barato i pràctic; esquilà el clatell.

JOAQUIM MALLEU

Sense prestigi

Es impenitents i mai prou als bats escriptors uniformistes, entre quins, com una excepció dels estrangers que s'han ocupat d'Espanya, podem comptar a John Chamberlain, han escrit mil vegades que l'entranya de la qüestió catalana radica en els mals governs que patim, en totes aquelles enormitats dirigents i administratives que en aquest país de castanyoles en diuen governar. Això, malgrat l'escriptor anomenat, les raons del qual sobre el moviment catalanista, de pas sigui dit, són tan prematures com arbitràries, no és cert—prou s'ha explicat en què consisteix el problema de Catalunya,— però és una raó de més que dona més relleu, més vida i, sobre tot, més urgència a la necessitat que se sent de resoldre el regíme de l'Estat en el sentit de les solucions nacionalistes.

S'ha fet notar una infinitat de vegades que, per mica que's repassi l'història, d'ençà de la tan ponderada unió dels Reis Catòlics, un dualisme més o menys ocult s'observa potent entre el caràcter i les maneres de la regió central i les altres situades a la perifèria de la península. Mes avui aquest dualisme, per una serie de circumstàncies s'ha ret més gran, s'ha complicat d'un mode extraordinari. No són ja qüestions purament de doctrina autonomista o de personalitat espiritual les que ens separen, sinó fins la manera especial de concebre i practicar la política en quiscuna de ses parts més secundaries.

A cada qüestió que's presenta, a cada assumpte que s'ha de ventil·lar, topen dues

concepcions diferents, dos móns completament oposats. Lo que l'un ho veu negre, l'altre assegura que és blanc, i vice-versa. Però amb tot, Déu n'hi doret, si amb aquesta diferencia de parers el país pogués anar tirant. El mal és que el país s'encalla i que el vell centralisme ens dugui a la perdició de la patria, empès per una força fatal, com al rei Edip. Ell prou voldria guarir els mals del poble, però la causa dels mals se troba en ell mateix, ell és el ser monstruós que porta la més grossa dissort. Si li examineu els fets, si pareu ment en la seva acció pertorbadora sobre l'Estat que regeix, sofrireu una decepció, de primer; després, us indignareu.

Cap de les activitats que fan grans els pobles, sota sa protecció, creixen i s'expanden són degudes a l'iniciativa local o particular les que encara s'aguanten. El comerç no prospera, l'industria fa equilibris, l'agricultura s'envelleix mentre les vagues obreres, les lluites de classes, barroerament intervingudes, se fan inaguantables. La cultura és contemporània dels nostres besavis. Però lo pitjor del cas consisteix en que totes aquestes coses són difícils, per no dir impossibles, d'ésser modificades. Si voleu administrar bé els cabals del comú, per un cantó o altre us heu d'entendre amb els cacics que priven; si voleu portar idees noves a les institucions, una majoria artificial i fastuosa ofega les vostres orientacions; si voleu purificar el sufragi, les tupinades, les coaccions i les armes més indignes us impideixen el triomf. Si critiqueu el Govern us perseguen; i per a fer-vos tornar més ninots de palla, de tant en tant us apliquen la pretoriana llei de jurisdiccions. Entre els que manen s'estableix un règim de nepotisme i de complacencies, i per a resoldre els conflictes que's presenten, quan s'ha cansat d'empliar la força bruta, se valen de conjures i de combinacions individuals en les quals se cotitza l'ambició dels influents. Cal citar fets edificants, quan tothom se'n sab de memoria una restellera interminable? *Honesty is the best policy*, diuen els anglesos, com a lema de bon seny; però d'això s'en riuen els nostres politicastes. Aquí, més macos que tot el món, tenen per a dins de casa l'astúcia, l'habilitat política que's converteix en llei suprema, en directora de principis.

Així passa que als ideals col·lectius s'imposen les menudencies de cada dia. I si algú té el valor de consignar la comèdia, sempre es troben aspirants al favoritisme que aixequen la veu per a contradir-vos, per a fer el joc dels adversaris sense escrúpols. Per aquest camí, la corrupció i el menfotisme se reproduïxen com els conills. Ni situacions tan extraordinaries com la guerra europea poden fer reaccionar la estèril concienca dels nostres governants. Es això política? En tot cas serà política baixa, artificiosa, decrepita, marca centralisme.

Tot això produeix una atmòsfera de mediocritat en la qual se perden les més sanes opinions i malpareïxen les lleis més ben pensades, car els còssos legislatius se troben desorientats sense que una tasca definitiva s'imposi com una guia i una esperança. En llurs membres se nota el predomini del fulanisme que insinua i excita la més fina desconfiança entre ells. «Aquí tots ens podem tractar de tu», deia, no fa gaire, al Congrés, un conegut polític. I l'ambient de les Cambres viu en les institucions, en els casinos, en les places. Fóra del camp nacionalista, enlloc se troba una personalitat que tingui consagrat un valor i un prestigi per a imposar-se. Quan Diògenes amb el fanal encès «buscava un home», pressentia l'Espanya decadent del nostre temps.

Es inútil que amb paraules resonants se'ns pretengui desfigurar l'estat present. Quan, mig sigle enrera, escassejaven les comunicacions ràpides i la premsa no havia adquirit l'expansió de avui, en general pòdiem pensar que si fa o no fa, el nostre país se trobava com els altres. No ara que els pobles se relacionen més, se coneixen més i es desperta més llur egoisme. No ara que ens hem hagut de sentir dir un grapat de vegades que l'Àfrica comença en els Pirineus. Per instint ens hem adonat de la inferioritat on ens han conduit els directors de la vella mentida.

Per això ens trobem en un permanent estat d'opinió on les censures són generals. Intimament, els que's preocupen dels negocis públics, tots protesten de la manera de governar. Això se sab, i no obstant, a cada nou canvi de ministeri les coses passen exactament igual. Si l'un no's cuidava dels problemes del país, l'altre encara se'n preocupa menys, o lo que és pitjor encara, l'interessen sota un punt de vista partidista, de vegades, purament personal, d'un o més ministres.

Tot lo qual repugna a l'esperit, repugna a la concienca ciutadana i fa pensar en aquells moments plens de dignitat en que un hom s'aparta de les aigües brutes per a respirar l'aire pur i sanítos de altres paratges. En aquestes condicions són una fè i una esperança la justícia i la força ideològica dels camps nacionalistes.

L'actual organització uniformista, apoiada en una divisió estrambòtica de províncies i en unes institucions, fóra de Castella, del tot apriorístiques, va conduir a l'exacerbació del caciquisme, al predomini de les oligarquies i a totes les farses que comporta un concepte artificial de la política. Per això deiem que's comenta no era la causa eficient del nostre nacionalisme, en canvi era un argument més que l'accelerava i l'enrobustia. Si bé ses fonts principals surten de la moderna concepció del dret entre nacions, en la qual brillen nombrosos pensadors i tractadistes, Fiske, Cimbali, per citar-ne alguns, en els països atrassats i corromputs com el nostre, no's pot menyspreuar tampoc el favor que'ns fan als nacionalistes, per una ironia de la vida, l'incapacitat i la mala anomenada dels homes i les coses centralistes.

PERE LLOBERA

El pessimisme germanòfil

A cada nota diplomàtica que Espanya reb de les nacions aliades, els periòdics germanòfils inicien unes gesticulacions tan extremades que no sembla sinó que les columnes franceses tornin a passar els colls del Pirineu. Posats en les temeraries suposicions, creuen

que els francòfils són tots intervencionistes i que qualsevol diplomàtica demanda de França pot produir l'incorporació d'Espanya a la tragèdia. A tal extrem han arribat, que un diari militar ha parlat de revolució, és a dir, de *pronunciamiento*...

Ens trobem, doncs, amb que els escampadors de les febleses espanyoles són precisament aquestes multilúls germanòfiles que diuen no tenen altre sentiment davant l'espectacle melodramàtic d'Europa, que una fè immensa en Espanya. Els espanta la possibilitat d'un contacte amb els agens heroïmes; els atemoriza tota empena cap a l'activitat, no ja bèl·lica, sinó espiritual, d'intervenció jurídica, i el plaer suprem del seu patriotisme resideix en la voluntat de permanèixer isolats, en mig de totes les agitacions de la terra. Es de por aquest sentiment, por al dolor que arribaria inevitable i por d'una fallida absoluta de tota la raça. I així, ells, els germanòfils s'accontenten amb sospirar pel triomf de la Causa—així, amb majúscula—fent de *ojalateros* impotents per a tota acció.

Una prova d'aquest pessimisme poruc. La nota de França pregant als neutrals intervinguin a favor de la població martiritzada de les regions invàlides; fou rebuda amb hostilitat pels germanòfils. Aquella intervenció cristiana, podia trencar la neutralitat per enuig d'Alemanya. Espanya mai havia trobat compassió pels seus dolors en els pobles de Europa; per què aquests venien ara a inquietar-la? En 1898, ningú sentí pietat per a Espanya, i es volia que Espanya fés en 1916 de Verònica? La nota francesa, memorandum recollit en un llibre i reunit públicament, havia estat enviada als altres pobles neutrals. Ni a Suècia, únic poble que amb Espanya, té germanòfils, se pensà en que el formar part d'un tribunal d'enjudiciament pogués incloure la probabilitat d'una topada amb l'Alemanya. Se discutí i s'acceptà. Res mes. La pietat no's pot negar més que en la Espanya catòlica i cavalleresca.

Quan en Costa demanà doble clau pel sepulcre del Cid, molts joves ho tingueren com una exigència del pessimisme. El sepulcre del Cid, és a dir, de la voluntat i de la acció havia d'estar ben obert. Ara, els germanòfils tornen a exigir triple clau, no pel Cid, sinó per a l'ànima de la raça d'Espanya convent; heu's-aquí el seu ideal, l'Espanya convent, l'Espanya amb clausura, pregant, com els frares d'antany pregaven pel triomf del senyor Carles V, pel del senyor Guillem d'Alemanya.

LES CORTS

Si no hi ha contraordre, la setmana entrant s'obren les Corts espanyoles.

El comte de Romanones té pressa aquesta vegada. Ell, que sempre fuig del Parlament, ara hi vol anar dematinet...

S'obriràn les Corts en mig d'un ambient d'espectació. Corre la brama que han de passar coses. La neutralitat, els projectes de l'Alba... Són molts els qui creuen que tot serà hu obrir-se les Corts i començar una serie de tempestes parlamentaries.

Nosaltres som un poc excèptics pel que toca a aquests anuncis de mal temps polític. A hores d'ara, encara no se sab si serà o no discutida al Parlament la qüestió de la neutralitat. El discurs d'En Maura a Beranga va fer creure que hi hauria un gran debat par lamentari. Però aquests dies s'aixequen moltes veus dient que això és una imprudència i que més val que no es porti a la font el cantí exageradament fràgil de la neutralitat espanyola. Però fins en el cas que arribés a discutir-se aqueixa mena de «mira'm i no em tocs», no és segur que hi hagi més llampecs que els de l'oratoria dels rossinyols del Congrés, ni més trons que alguns modestos espetecs d'aplaudiments.

En quant als projectes de l'Alba, són encara una capsca tancada. No sabem prou bé que hi ha a dins. A nosaltres ens costa de creure que el cacic de Valladolid s'hagi convertit de cop i volta en un gran hisendista. De totes maneres, l'Alba és un home agressiu, decantat a barallar se. Però si resultés que la baralla forta la tingués amb el comte de Romanones? Aquest no està per disgustos, i l'Alba ja n'hi ha donat molts. Es parla

de les males intencions que té el president del Consell respecte al ministre d'Hisenda. I ja és sabut que el comte de Romanones té un peu a posta per a fer la traveta.

Per aquest cantó, també dubtem que hi hagin tempestats. En canvi, veiem en l'horitzó un núvol, menut encara en apariencia, però molt negre i verinós. Es un núvol que s'ha aixat cap allà a la banda de Girona, on hi ha catorze ciutadans ferits. Per poc que els representants catalans compleixin amb la seva obligació, per aquí pot venir una tempestat paorosa que ompli el Parlament.

FULMEN

El moment

STEM a Espanya a l'últim recó d'Europa. Sembla que la civilització triga sempre a recordar-se de nosaltres.

Tots els sacudiments ens trabsalen quan ja el gran incendi ho ha arborat tot.

Aixís ha passat ara amb la guerra. Ara que nosaltres comencem a inquietar-nos ja hi han nacions devastades, derruïdes i les demés ja de anys que sofreixen la tortura de son màxim esforç desesperat.

Ara, nosaltres, ens en comencem a enterar.

Això és un pecat que'l dia de demà potser pagarem car.

Neutritat, si; però indiferencia, no; imparcials, neutrals volem, però amb el cor i el pensament a la lluita sense plegar-nos de braços a casa nostra.

Val la pena de deturar-se a pensar que ens ha de valdre la nostra neutralitat el dia de demà, quan la guerra s'acabi. Còmoda ha estat la nostra situació.

Però anem amb compte que de tant geure no s'ens hagin rovellat les frontices.

Fa bõ estar-se de panxa al sol, mentres els altres suen. Però si els altres no veuen en els nostres ulls una mica d'interés i de afecte, quan els arribi l'hora del repòs no hi voldran sapiguer res amb nosaltres.

Aquesta és la situació. No cal trencar la neutralitat; no cal malmetre l'equilibri encantat i egoista en que vivim neutrals i espanyolados; sols és precisa una explicita, franca i clara declaració de les nostres simpaties. ¡I que els submarins vagin tirant!

Si no fem això, cada hu per si i tots plegats, Espanya no tindrà fesomia a la hora més trascendental que haurà tingut l'Historia. En el moment de les renovacions i de les fites i monjoies inamovibles, Espanya de panxa al sol, no comptarà més que com objecte de cobdicia als ulls de tots...

Es a dir, que a l'hora lluminosa i forta en que s'ha de crear l'Europa nova, Espanya no hi comptaria. Ara ja compta poc, no falta més que encara ens suprimeixin.

Ara som l'últim recó, però encara som Europa.

Veiam si per culpa dels nostres governs, demà ja ni Europa, serem!

MARCEL

Rims del mes

I.—HOSPICIANS

A tres de fons, arrengrerats, els recollits al sant Hospici se'n van als banys amb un defici que'ls surt pels ulls enlluernats.

Miren les coses, i un deliri les fa infinides i sensuals; el pensament té camí-rals que hi neixen plantes de martiri.

Sota la closca dels cervells hi rau un drama, o són masells de l'hora trista que els empaita.

¡Quina basarda l'oritzó que enlla s'emparra en el turó i al ser més homes, més aguaita!...

II.—ELS PLATENS MORTS

Arran del vora-viu de cada acera s'hi moren plens de set i esmaperduts uns platens que han passat la vida entera sofrint tots els ultratges coneuguts.

Llibertats de la capsca que els defensa, furga la arrel, el brot-camina brau:

una maneta vil s'arma i comença l'exode trist, la pell a tires cau.

Les arreletes troben canyeres, sondant-les en la nit del ferraplé fins que uns canons pateixen avertes i el gas ofega l'arbre de plè a plè.

Son un botxorn per la ciutat rumbosa els arbres roigs que's queden ensangrats, sense la absoluta misericordiosa d'un trocet de brigada d'empedrats.

III.—PATINS ECONÒMICS

Si vols patinar de franc per les acres urbanes, acluca els ulls, mou els peus i entrega a l'ezar les cames

Prompte et trobaras calçat d'unes pells abandonades de cindria o bé de meló, pesi a tanta vigilancia com nodreix inconscientment la secció de coses tràgiques, i està feta a acompanyar esguerrats a les farmacies.

A. COSTA I SENDRA

Títols de noblesa

DEL periòdic *Petit Bleu* extraiem la següent anècdota atribuïda al general Pau, qui, segons sembla, a una paternal bonhomia, afegeix un esperit crític molt agut i molt sagnant.

Trobant-se de coronel en una regió del Est, tenia a ses ordres un tinent que's deia simplement Durand, però que sofria la mania de la noblesa i es firmava sempre «Durand de Mézières».

El coronel Pau, que no ignorava que's deia Durand a seques, es permeté fer-li un dia alguna objecció respecte al particular.

—Ja ho comprendrà, coronel—respongué tot torbat i avergonyit el pobre tinent.—Es que el meu avi, en el seu temps, havia sigut una gloria de la vila de Mézières. Per això, per a commemorar aqueix record, és per lo que jo vaig determinar de firmar-me aixís.

—Bè, home!—replicà el coronel Pau.—¡I per res més?

—Per res més.

—Doncs què dirieu de mi, si per commemorar aquell confit de plom que se me'n va emportar la mà dreta l'any 1870, jo em firmés «Pau de la Bala»?...

L'infelicit tinent no va saber tornar resposta.

El "timo" de la neutralitat

EN els primers mesos de la guerra van córrer per aquí aquells botons famosos que deien: *No me hable usted de la guerra.*

Allò era una poca-solta i una impertinencia. Però ja fa temps que nosaltres tenim tentacions de posar nos a la solapa un botó per l'istil, que digui: *No em parli de la neutralitat.*

Perquè la veritat és que ja estem cuits i recuits de sentir que els periòdics i els polítics espanyols parlen de la neutralitat d'Espanya. Als altres països, fa dos anys que es preocupen de la guerra. A Espanya la gent es preocupa de la neutralitat. Des d'En Maura, aliadofil, a Cambó, *que'ls deixaria passar*, tots els caps de partit han reconegut que Espanya no podia ésser res més que neutral. Per unes raons o per altres, tothom o quasi tothom ha acceptat la neutralitat. I heu's-aquí que estant la neutralitat espanyola assegurada per tots cantons, hi ha una pila d'elements que s'entocudeixen en parlar dels greus perills que corre aqueixa neutralitat ditxosa, obra de la Providencia, si hé el senyor Dato tingué la immodestia de atribuir a la seva alta política internacional.

En aquests darrers dies, i amb motiu del famós acte de Beranga, la ridícula campanya neutralista s'ha accentuat enormement. Els periòdics germanòfils i alguns altres que no sabem prou bé què són, han començat llançar crits de: «Ai que trenquen la neutralitat!» I han sortit les frases tremendes i terribles, i les menaces catastròfiques. *El Co-*

rreo Español, capità d'aqueixa creuada, ha defensat l'atentat personal contra els suposats intervencionistes i ha considerat lícita la seva lapidació. I ha dit, amb grosses lletres titulars al davant de tot del diari: *O la neutralidad o la guerra civil.* A sota de l'article, perquè es vegi que la cosa va de debò, hi va la firma d'aqueix almogàvar de lloguer que es diu o li diuen Cirici Ventalló, home ferreny, capaç de fer-se pendre en serio per qualsevol que no el conegui.

¿Quina serà la causa veritable d'aqueixes campanyes i d'aqueixes falses alarmes? ¿Per quin motiu es mostren tan desesperats els defensors d'una neutralitat que ningú ataca? A nosaltres ens sembla que certs neutralistes mantenen aqueix ambient per a fer creure als alemanys que la neutralitat d'Espanya corre grossos perills, i obtenir així la continuació de algunes subvencions i remuneracions que d'altra manera podrien estroncar-se. Hi ha gent, genteta i gentuça a la qual convé això de les campanyes i les alarmes. Cal tenir una mica espantats a certs embaixadors, cònsols i vice-cònsols, a fi que es mostrin més disposats a dedicar noves sumes a despeses de propaganda... A la llista dels sistemes de timo, cal afegir-hi el timo de la neutralitat.

SOLDATS

La nit

Després de l'atac, finida la ronda, torno a la meva cambra qual porta resta oberta.

Un altre soldat dorm a la mateixa peça. Al despertar-me, sobresaltat, tinc por. Algú parla en veu alta. Pensava ésser sol i tenia una mà agafada a la meua.

El mateix malsomni ens unia dormits i ens despertà.

Presoners

Les quatre potes de la taula estan immòbils; les vostres també. I els vostres caps! Aquests caps que s'amaguen entre les mans perquè no és vegi la cara avergonyida?

El fugitiu

Hauria estat completament tranquil enfilant-se sobre la paret aquella que vorejava el camí, una paret tota coberta de moisa. Però els calçons! Aquells calçons que l'impedien a causa de la gent i els esbarzers.

Mentres tant els goços lladraven cada vegada més fort i ell havia trencat son bastó. Aléshores apretà a córrer arrecerat al mur inaccessible, trobà un revolt, un carreró desert i va salvar-se.

P. REVERDY

Un espanyol atormentat pels alemanys

L'autor — que aquesta vegada és la víctima — ha posat un eufemisme en el títol del llibre, anomenant-lo: *Un español prisionero de los alemanes.* Abans, un presoner prenia un aire sentimental, de personatge heroic, que sospirava en el captiveri pels dies de la batalla, de l'amor i de la llibertat. Avui, mercès als alemanys, un presoner de guerra, ens impressiona com un home tètric que pateix tots els dolors, el de la fam, el del càstic, el de la brutícia i el menys preu.

L'espanyol detingut i atormentat pels alemanys se diu Valentí Torras, és català i natural de Manresa. Detingut a Valenciennes, com se negués a treballar forçat alegant la seva condició, fou detingut, expoliat dels seus béns i transportat en trens infectes als campaments alemanys. Quines històries d'esclavitud i de suplici, ens conta en el seu llibre! Torquemada rediviu, en aquells soldats alemanys. Ni un sol d'ells té un moment de cordialitat o de pietat. Tot lo més, exclamaven «jens ho manen!», i, automates, complien les ordres crudels.

Es un llibre aquest que hauriem de fer circular per tota Espanya. Es un document que firma, amb la pròpia sang, un obrer nostre, que prova, ademés, documentalment,

FELIÇ NEUTRAL

—Tenint a mà una guitarra
i al llavi un cant de la terra,

amb les coses de la guerra
ben tonto qui s'hi encaparra.

les seves acusacions. Firmeu aquest document—li digueren un dia,—i com s'hi negués, perquè allò falsificava la seva personalitat, un soldat li atravesà el coll d'un cop de baioneta. La cicatriu és el sagell que posa a la seva historia, on apareix tota l'ànima dura, implacable, d'Alemanya, on pensem amb un poble que segueix vivint en la edat mitja, malgrat tot els seus avenços mecànics.

El llibre d'En Valentí Torras, l'espanyol atormentat pels alemanys, se ven a totes les llibreríes. És un deure nostre fer d'ell lectura als amics, donar-lo a les nostres dones, llegir-lo als fills...

SONATA XLV

Uè llegiu? Això dels enterraments unificats? Si és una comedia, homes, si és una comedia en la que En Vila fa el paper de tonto. Què més voldria la U. E. D. P. F. sinó que l'Ajuntament rescindís el contracte per posar li un plet, guanyar-lo, i fer-se pagar una indemnització per a rescabalar-se dels *adelantos*, que sembla van ésser massa crescuts.

Per mi que s'ho facin com vulguin però, la veritat, trobo que el senyor batlle fa molt ben fet en no permetre que quatre bastaxos facin amb un mort de veres, una mena d'enterro d'En Carnestoltes. Era tot lo que ens faltava veure: portar els morts sobre un baiard.

Molt bé, ara obriran les Corts i ja tindrem amb què entretenir-nos, suposo que a pesar de les ganyotes d'En Romanones i de les llàgrimes de cocodríl del seràfic senyor Dato, un o altre diputat tocarà la qüestió de lo que hem de fer? Que quan el senyor Alba parli dels beneficis de la guerra li preguntin quin altre vaixell han ensorrat els amics nostres d'Alemanya, que com pensa don Alvar que podem cobrar-nos de la pèrdua de vapors com el «Luis Vives», que ni cosa que pogués semblar contrabandol de guerra portava a bordo. Un barco carregat de raims i cèbes... Criminals!

Mentres arriba l'hora d'obrir, els diaris de Madrid s'entretenen volent-nos fer creure que'ls fabricants i la «Lliga» se *desdividen*. I cal homes, que no vuen que als del Foment els hi va molt bé això de la «Lliga». Déu els cria i ells s'ajunten.

Potser sí, pobres innocents, que's figuren que perquè En Romanones ha fet *conda* an aquell sacaire, tots els demés fabricants i comerciants ja és faràn lliberals i trobaràn bé que l'Alba carregui el mort an els d'aquí i de Bilbao i deixi sense pagar res an els bladers i sucraires i demés agricultors i remaders?

No'ls coneixen encara an els industrials d'aquí, ara que és *conda* menys respecte que mai, menys consideració. An ell pot haver-lo afalagat, l'home és debíl, però els demés? Els demés s'en fumen.

Mira, ara diu que don Nilo aquell del carrer de Lanuza s'ha tornat boig. Home, me'n alegraria. Així ens estalviariem de passar-nos una altra setmana sentint la cançó del enfadós.

—El hijo defiende al padre. Federico inocente? Nilo se contradice. Etc., etc., etc.

També diu que s'ha escapat un tal «Rei dels lladres». Ben fet, que visqui tothom. Perquè no l'agafin, bevem hi.

MORITZ XC

Notes de fóra

Bagur.— El noi dolç, saben, i algún altre que no és dolç, ademés d'ésser regidors teutònics, són alumnes del Conservatori de Bagur. D'ença de la mort del mestre Granados época en que fou conegut per molts d'ells, volguent honorar la seva memoria,—qui sab si altre cosa—soliciten de l'Ajuntament canviés el nom d'un carrer per a posar-hi el del malaguanyat mestre. És clar, els qui simpatitzen per la causa justíssima que França i Anglaterra defensen aplaudiren la proposició demanant que a sota la placa s'hi posés una petita biografia de la víctima; per exemple: «Honor al gran músic que fou assassinat per aquells que diuen que el respecte al petit no deu haver d'existir.» No van entendre

las pasejades que a temps varen donar-los-hi i aquesta petició va desconcertar-los. Animes de cantil volen parlar de Catalunya i no saben qui eren En Pi Margall, L'Almirall, En Verdaguier, En Maragall etc.

Reus.—Organitzat per la redacció de *El Consecuente*, la Junta, Comité i Joventut del Centre Republicà Radical Autonomista, se celebrà un Certàmen Literari-Científic-Social en la segona quinzena del prop-venent mes d'octubre.

S'ofereixen sis premis d'Honor a treballs que cantin la Llibertat, la Fraternitat, l'Igualtat, l'Amor, la Bondat i la Virtut amb la particularitat de que han d'ésser dones les que obtin als tres darrers premis.

Els que resultin guanyadors dels sis premis constituiran la Presidencia d'Honor.

Els treballs deuen enviar-se al secretari del Jurat en Jaume Sardà Ferrán; Pujol, I, per tot el mes de setembre.

Mereixen un entusiasta aplaudiment els organitzadors d'aquesta festa de cultura.

i... res: per aquesta part podem estar tranquil·lissims.

Si hi ha d'haver temporal, vindrà per una altra banda.

—Oh! Les oposicions rai.

Mentres de la majoria no se'm desmandi el remat, dels demés tant se me'n dona.

Vois són trunfos.

—Es cert.

—Ah!

¿Ja ha comprat les campanetes?

—En aquest precís instant les han dutes de la fàbrica.

—Quantes n'hi ha?

—Per començar,

n'he fet portar dugues centes.

—Bé. Ja's necessitaràn.

Per en Mella sols, de fixo que'n trencarem la meitat.

—I pel «terrible» *Atacandro*?

—Fugi, home!... Per aquest, cap.

—En fi, ja ho veurem.

—I aviat.

—Jo, sigui el que sigui, opino que hem de continuar votant lo que ell ens mani.

—Oh! Permeti'm

Segons i com. ¿No hem quedat en que som neutrals? Doncs, basta: si el *conde* ens vol apartar d'aquest camí, voto en contra.

—Calli!... Això no ho digui mai.

Votar contra ell no és possible.

—¿Que no?... Ja l'hi explicaran!...

—Veiam'si al fi hi haurà *hule!*...

—En els bancs nostres?

—Qui sab!...

III

DOS PORTERS DEL CONGRÉS

—Quina ocurrencia, aquest home!...

Mira que anà a molestar al personal de la casa ja un mes abans de Tots Sants, no s'havia vist mai...

—Bueno!...

¿Què ens és això, al cap d'avall?...

Quan més prompte el ball comenci, més prompte s'acabarà.

—Com? Què vols dir?

—Que del modo

que avui els ànims estan, crec que, apenes les Corts s'obrin, tal desori aquí es va a armar, que per sofocar l'incendi, a les quatre sessions, pla, vinga el *cerrojazo* i... llestos.

—Deu t'escolti:

—Ja ho veuràs!

C. GUMÀ

CANÇÓ NOVÍSSIMA

En la qual se demostra com la Ciutat de Barcelona en tot temps, i especialment en els últims, ha estat protegida de la Mare-de-Déu de la Mercè.

Barcelona burgesa,
gran és ton esplendor,
te serva d'escomesa
una mà superior;
qual és la Santa Imatge
que un pinyare escolpi
de Mercè intituada
ja que aplacà el ferí;
El poble vos saluda
dient-vos ple de fel
Ave de gratia plena!
com en Maura (Gabriel).

Quantes voltes la terra
trobant-se en sequedat
clamant: Mercè, senyora!
los camps vegé esberlar.
I perdre's les collites
i los sembrats del camp,
restant els que d'ells viuen
morint-se tots de fam.
En temps de feres guerres
no'ns ha donat consol,
i carlinots i negres
ens cubriren de doi.

Que penes i desgracies
Barcelona no té
fument-se'n hi a l'imatge
de la Verge Mercè,
tenint aquesta imatge
Barcelona en poder,
vegí entrar a les tropes
del primer rei francès;
si el tífus amenaça
a n'aquesta ciutat
i un Turró no s'hi posa
l'hauríem adinyat.

Ail aurea Tarragona!
ail Tortosa, ail Urgell
i que'n sou de felices
de no aguantà el flagell.
Que desgracies, que penes,
que treballs, que dolor,
no; no vull referir-los
perquè trenquen el cor.
Amb tot, tu, Barcelona,
les gracies deus donar
a la Mercè ta mare...
pitior podia anar.

AMB LLICENCIA

Imp. López.—1916

L'OBERTURA DE LES CORTS

Todo es segun el color.
del cristal con que se mira

I

EN ROMANONES I EL SEU SECRETARI

—Ha fet tot lo que vaig dir-li?

—Sense oblidar ni un detall.

—Les circulars?

—Enviades

des de el diumenge passat.

—I no s'han rebut respostes?

—Una pila.

—I què? Vindran?

—Vaia!... I ben contents i alegres.

Senadors i diputats,

tots diuen lo mateix: «Compti

amb el nou concurs lleal.»

—Això, els nostres. I els prietistes?...

I els de l'Alba?... I els companys

del sorrut d'en Villanueva?...

—No s'amoini. He polsat

l'opinió dels més conspicuus,

II

ENTRE UN GRUPO DE DIPUTATS

—Convocats altra vegada!...

—Per què dimontri serà?...

—Pot comptar que quan el *conde*

es resol a dā aquest pas,

motius serios deu haver-hi.

—Un que ahí hi va enrahonar

m'ha dit que és qüestió de quartos.

El Tresor està escurat

i es precis arbitrar fondos

—Oh, cà!... El motiu principal

jo tinc entès que és lo d'Àfrica.

—No, senyor: això ja ho han

arreglat amb el Raisuli.

—Volen què? el digui clar

el motiu pel que ens convoquen?

El *llo* internacional,

que pren, avui, un aspecte

una miqueta inquietant.

—I què hi podem fer, nosaltres?

—No ho sé. El *conde* ens ho dirà.

Ho dirà... si és que pot dirho,

perquè, en tocant a aquest ram,

ja sab que ell mai solta prendes.

Un acte simpàtic

HEM tingut l'honor i el gust de presenciar el diumenge darrer a la Granja que la cooperativa *La Flor de Mayo* té establerta a les muntanyes de Sardanyola, una festa de confraternització que ens n'ha fet admiradors entusiastes.

Els senyors Vilarrubias i Canella, de Sabadell, tenen establerta una fàbrica de joguines i joies, on hi treballen un centenar de persones.

Per a festejar una victòria en la seva industria el senyor Vilarrubias convidà als seus obrers a una festa camperola, culminant en un àpet que tingué lloc en el siti i dia indicats.

Fins a l'hora dels postres no ens enterarem del veritable motiu de la cosa, pels brindis de varis comensals.

A Sabadell deuriem anar a apendre els nostres burgesos, gelosos del tant per cent i poc imposats dels seus deures amb els obrers que els fan rics.

Allí, com una flor en l'ermot, hi veuriem una fàbrica on no s'acostuma exercir la tirania moderna i general que posa antipatia en la faç esquerra de l'amo.

Un petit capitalista i un tecnic varen ajuntarse per a explotar una industria especial, que no té res que veure amb els panyos que tanta fama han donat als fabricants sabadellencs.

En Vilarrubias i Canella, agermanats cercaven obrers per a la producció del negoci. Lluny d'encastellar-se com ho fa la majoria, volgueren estar a frec seu, per a guiar-los i establir llaços de solidaritat prou forts per a provocar l'explosió de sentiments i evitar tota mena de competencies i conflictes.

Els senyors Vilarrubias i Canella se lleven més d'hora que la majoria de fabricants. Treballadors com els que tenen a les seves ordres, van al costat dels obrers a fer feina, a predicar amb l'exemple les virtutes de la tasca, a sofrir amb ells neguits i molesties, a fraternitzar...

Un obrer s'aixecà a enlairar l'obra dels senyors Canella i Vilarrubias; ho feia amb tant sentiment, posà en les seves paraules tal cantitat d'entusiasme que ens feu trencar el cor. La senyora del fabricant plorava d'emoció.

Les lluites entre el capital i el treball no podrien existir si l'exemple donat pels esmentats senyors trobava imitadors arreu.

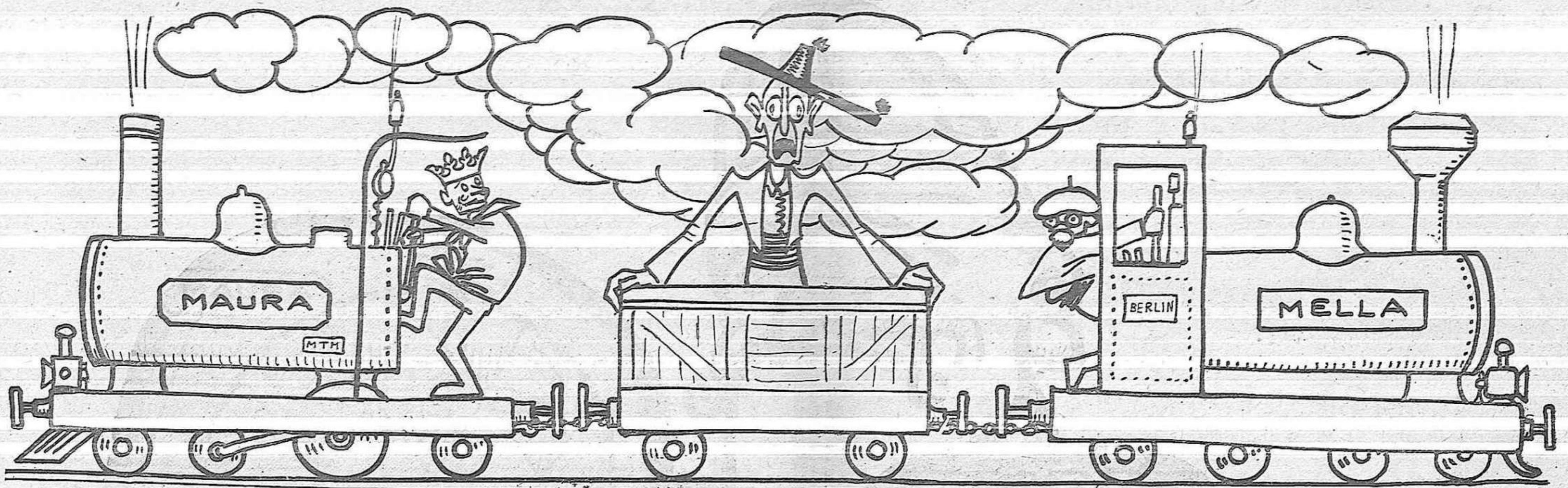
I es produeix el miracle perquè els senyors Vilarrubias i Canella no senten, com tants d'altres, la ambició per aconseguir una fortuna que els assegurui una vida esplèndida en els temuts contratemps del esdevenir preferit que, a l'hora de deixar aquest món, una oració de llàgrimes dels obrers beneeixi la seva memoria.

Vagi un sincer aplaudiment nostre pels que tant bé entenen la seva missió difícil i amb tanta cura conreen la fraternitat en l'escàs radi de la seva acció.

J. COSTA I POMÉS

Un viatger apurat

- Voleu dir, que aixís arribaré a alguna banda?... Es que'm sembla que amb aquest tren no vaig en lloc!..

JA HA PLOGUT

Ja les vinyes engunioses amb la pluja d'aquests dies han dibuixat una rialla que als pagesos he fet riurer. Ja'ls avegots xardorosos que's dauraven o ennegriren amb una profunda pena, empipats del seu trist viurer, farts del viacrucis tràgic que'ls branquillons adormia fent-ne panes vinagreres, han entrat a una altra vida i si tras un bany de llàgrimes ploren i tot d'una riuen i tenen les arrels fredes, senten les venes com s'inflen al pas de la saba nova que serà vi a la collita. Ja era hora d'aquesta pluja com més tarda més bonica. Ja podrà beure vi sol qui tinga ceps, cups i pipes. No tindrem tanta ventura quins hem de recorre al litre cercant l'ombra d'una branca, la rama de pi invertida, i les farums tabernerres de tabaco, vi i metzines.

J. C. I. P.

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 15 AL 21 DE SETEMBRE DE 1916

Per terra

Al front occidental, continua la batalla del Soma. Es formidable. Tal es l'objectiu que emplen els alemanys mateixos en sos comunicats oficials. Darrerament, els anglesos han conseguit un gros èxit, avançant de dos a tres quilòmetres de fons en un front de 10 quilòmetres travessant un terreny potentment fortificat, apoderant-se dels pobles de Martinpuich, Courcellette y Flers i fent prop de 5.000 presoners. A la part sud del riu, els francesos s'han apoderat de Varmandovillers, de Berny i de Déniecourt. Les importants poblacions de Peronne i Combres, que els alemanys han convertit en veritables fortaleres, estan a punt de caure.

Al front oriental, els russos han fet nous i importants avenços a la banda dels Carpats. Per a provar d'impedir la llur entrada a la ciutat de Halicz, a les portes de la qual es troben fa dies, els germano-austro-turcs han realitzat furiosos contra-atacs en els quals diuen que han fet uns 4.000 presoners. Els russos fan saber que la batalla prossegueix, encarnçada. Ells, fins ara, han fet allí uns 5.000 presoners. Més amunt, a l'est de Kovro, els alemanys han desallotjat els russos d'unes posicions, l'oest del riu Stokhad, fent uns 2.000 presoners.

Al front austro-italià, ha començat una nova ofensiva de les tropes del general Cadorna a la regió del Isonzo. Fins ara han caigut presoners uns 5.000 austro-hongaresos. Aquells diuen que han fet 500 presoners italians.

Al front nord de Salónica, l'ofensiva dels aliats els ha donat algunes avantatges a la regió del riu Vardar, on han pres trinxeres i s'han

apoderat del poble de Macukovo, situat molt aprop de la frontera greco-serbia. Però els fets de guerra més importants s'han desarrotllat al noroest del llac de Ostovo. Els serbis han obtingut una brillant victòria. d'una sola empenya han fet recular als bulgars de 15 o 20 quilòmetres, i els han pres 32 canons, trobant-se ja a les portes de la seva patria. A l'extrem esquerra, forces franco-russes han obtingut una victòria important i s'han apoderat de Florina.

A la Dobrudja, ha continuat avançant cap al nord l'exercit germano-búlgaro-turc manat pel general Makensen, que es troba ja molt aprop de la linea del ferrocarril de Cernovoda a Constantzo. Cal esperar que molt aviat vindrà una forta ofensiva romano-russa que farà canviar l'aspecte de la situació per aquella banda.

A la Transilvania segueix l'avenç del romanesos, que són a més de 60 quilòmetres endins del territori de l'Estat hongarés. Cap al nord de Petoseny, però, una contra-ofensiva austro-alemanya ha fet recular un poc als romanesos.

A l'Àfrica, estan perdent els alemanys els darrers esquinços de les seves colònies.

Per mar

Vaixells aliats han bombardejat Cavalla, entregada als bulgars pel quefe de la guarnició grega.

Per l'aire

Fet més notable: Bombardeig de Sofia per avions francesos. Dos d'aquests aparells, que havien sortit de Salónica han anat a aterriçar a Bucarest. Es un esplèndid viatge.

REPICS

EN Cambó ha dit que En Maura «hi guanyaria molt no parlant mai». Es clar. Amb tots els polítics passaria el mateix: Hi guanyarien ells... i hi guanyariem els altres.

També ha dit que la neutralitat espanyola «és tan fatal com la calor en el més d'agost». Veuu amb això d'aquest parangón ja no hi estem tan conformes.

Tractant-se de política, nosaltres creiem que això de la calor depèn de la frescura.

La visita al front francès feta per En Cambó sembla que ha disgustat a molts regionalistes. Els ha disgustat perquè pensen que ara, impressionat per lo que ha vist, el leader se'ls tornarà francòfil.

I aixís que en sigui, aleshores sí que serà qüestió de apartar les criatures. (Al dir criatures volem dir En Prat i l'Abadal).

Però se'n recordará tard. Ell voldrà fer-se francòfil, però no sab si aleshores nosaltres l'en deixarem ésser.

I l'assumpte del cabo Gironés, com està? Encara no se li dona llibertat an aqueix home?

Es que hi ha algú empenyat en regatejar-li? Què fan aquests diputats republicans que no hi donen una empenyeta? Una mica de pietat, senyors! No tot ha d'ésser jugar a casinets.

Don Alexandre Lerroix i don Enric Prat de la Riba han dado por terminado su veraneo. Ditxosos d'ells. Nosaltres encara l'hem de començar.

Llegim: «Ha llegado a Barcelona el beneficiado organista de la Catedral de Valladolid, don Segundo Milagro.» Segundo Milagro? Doncs, vegin, encara no sabem que hagués arribat el primer.

En un miting de Navarra digué un carlí l'altre dia:

—Abans de anar a lluitar a les trinxeres, pels ideals de França, lluitarem i morirem aquí a casa nostra.

I té raó. Però podria haver afegit: «Morirem de fàstic».

En Maura ha discursejat. En Mella ha discursejat. En García Prieto ha fet declaracions. En Melquiades Alvarez ha fet declaracions. I mentres tant, En Romanones de S. Sebastián a Madrid, de Madrid a San Sebastián, somrient i maquiavèlic. «Que vagin dient pensu e!! «Això és bò! La situació és com la de la falla castellana:

El raticito ¡que bueno es eso! siempre metido dentro del queso.

No han llegit aquests darrers dies *El Dia Gráfico*? Si no ho han fet, s'han perdut una de les coses més pintoresques que ha produït la guerra. ¡Una de cartes fantàstiques i imaginaries i una de faltes gramaticals ben reals, que fa fredat!

Ja es veu, ja, que escriuen *El Dia Gráfico* uns quants aficionats.

En Mella no és partidari de un Govern Nacional. Si de cas, de un govern militar. No n'hi ha prou, devegades, diu, amb un dictador... Es per això que és partidari de Don Jaume?

Encara dura el galimaties despertat pel discurs d'En Maura. El seu partit, en punt a la interpretació, està ben partit... pel mig. Els pobres maurins no saben a quina carta quedar-se. ¡Tan senzill que és! Tractant-se d'En Maura, no hi ha com passar!

A San Sebastián, En Rius i Rius, ha complimentat al Rei. Vaja, deu estar satisfet. Pobret, com és una criatura, encara li fan il·lusió els Reis! Bufó!

Ja no's parla del desfalc de la Mancomunitat. Ja s'han acabat les campanyes empreses entorn d'aquest fet.

Es clar; no és hora. Ni tan sols a la mateixa Mancomunitat és hora de parlar, sinó de contar. I no és xisto. Més que ningú, ho sab En Prat de la Riba.

L'arquebisbe de Tarragona, el tenim uns dies a Melilla. Caram! no se'l podrien quedar?

Se pot sapiguer què ha acordat la minoria parlamentaria de la «Lliga», respecte a la seva actuació en el Congrés, davant la qüestió econòmica? Se veu que no. Hi ha misteri? Caralt, això no m'agrada!

El «Casal Catalanista del Poble Sec» ha acordat en son darrer Consell General extraordinari, la dissolució d'aquesta entitat.

El motiu de la dissolució és per a poguer ingressar tots els seus socis al nou «Centre Nacionalista Català» (en constitució) i així es fa públic per a coneixement general i dels socis que no assistiren al expressat Consell, que poden passar a inscriure's en el domicili provisional del «Centre Nacionalista Català», Plaça del Beat Oriol, 9 pral., i a les oficines de la Unió Catalanista, Canuda, 14, pral., on s'admeten inscripcions.

En virtut dels estatuts del Casal del Poble Sec, els cabals del mateix seran entregats a la benemèrita «Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana».

Ja era hora! Dilluns foren posats en llibertat els tres catalanistes detinguts amb motiu de l'homenatge an En Casanova.

Al sortir de la presó varen ésser obsequiats per uns quants amics. Mal fet, homes; lo primer que havieu de fer era posar un telegrama an En Súarez Inclán. Un telegrama de salutació que digué: «¡Adiós, Duque de Olivares!»

Diuen... Diuen que d'ençà del famós discurs d'En Maura sembla que els tradicionalistes estan més units.

Les paraules de don Antoni sobre la neutralitat han servit d'aiguacuit.

Ja coneixem, doncs, quina és l'eloqüencia del il·lustre mallorquí: Eloqüencia de pegamoid.

Un altre barco espanyol enfonzat pels submarins alemanys: el «Luis Vives.»

Dos carlins ho comentaven l'altra nit a la Rambla.

—Ja no podem cridar *Viva la neutralitat!*

—Per què?

—Mira,... fins torpedegen els Vives.

Lliçó de gramàtica:

El professor.—Passem als verbs... Senyoret Rafecas!

El deixeble (*alçant-se*).—Servidor!

El professor.—Veiam: Si diem «el sol brilla» quin temps és?

El deixeble.—Un temps esplèndid!

Camí de l'Obertura

“Hélo, hélo por do viene el infante vengador!..”